Algorytm k – średnich

Algorytm k-średnich podziału zbioru obiektów bazujący na średniej wartości (środka ciężkości) w skupieniu.

Wejście: Liczba skupień „k”, liczba obiektów „n”.

Wyjście: Zbiór „k” skupień minimalizujący kryterium zbieżności (sumę kwadratów odchyleń od średniej – środka ciężkości)

$$E = \sum_{i=1}^{k} \sum_{x \in C_i} \left| x - m_i \right|^2 \rightarrow \min$$

1) arbitralnie wybierz „k” obiektów jako centra inicjujące skupienia,
2) przydziel (przydziel ponownie) każdy obiekt do skupienia, do którego jest najbardziej podobny, bazując na „średniej wartości obiektów w skupieniu”, czyli średniej odległości od środka ciężkości (*),
3) przelicz (przelicz od nowa) odległość wszystkich obiektów od nowego środka ciężkości dla skupienia (średnią wartość obiektów dla każdego skupienia),

powtarzaj kroki 2)-4) dopóki nie nastąpią żadne zmiany.

Algorytm PAM (Partitioning Around Medoids)

Algorytm PAM oparty na wyborze reprezentanta (k-medoids).

Poszukuje „k” skupień w „n” obiektach przez poszukiwanie możliwych reprezentantów medoidów w każdym skupieniu, a wiec obiektów zlokalizowanych najbardziej centralnie w skupieniu. W podejściu tym nadal wykorzystuje się zasadę minimalizacji sumy niepodobieństw między obiektami względem punktów referencyjnych – reprezentantów. W algorytmie PAM zbiór punktów początkowych może być wybrany arbitralnie, można go jednak zautomatyzować. Po wstępnym doborze „k” medoidów algorytm w powtórzeniach próbuje w sposób lepszy dobrać medoidy, zmieniając wybór wstępny z fazy I (analizuje wszystkie możliwe pary obiektów, z których jeden jest medoidą, a drugi nie – w ramach skupienia). Miara jakości grupowania jest liczona dla każdej kombinacji zmiany obiektu. Najlepszy wybór medoid w jednej iteracji jest początkiem kolejnej

iteracji. Dla dużych zbiorów danych jest to algorytm dość kosztowny, pod względem ilości sprawdzanych kombinacji. I faza algorytmu polega na wybraniu „k" reprezentantów, druga dotyczy ich ewentualnych zmian.

Faza I – dobór reprezentantów**:**

- pierwszym reprezentantem r_1 jest obiekt o najmniejszej średniej odległości od wszystkich obiektów,

- drugi reprezentant r_2 jest wybierany spośród pozostałych obiektów (nie będących reprezentantami), przyjmuje się, że każdy $j-$ ty obiekt może być r_2. Dla pierwszego r_1 i ustalonego j dokonuje się podziału zbioru obiektów na dwie grupy $k1$ i $k2$ (według mniejszej odległości obiektów od reprezentanta r_1 i potencjalnego j) i wyznacza się $\bar{d}(j)$, czyli średnią arytmetyczną odległość.

$$\bar{d}(j)=\frac{\sum_{i\in k1}^{n_1} d(i,r_1)+\sum_{i\in k2}^{n_2} d(i,j)}{n}$$

, gdzie, j oraz r_1 to reprezentanci, n_1 n_2 to liczebność grup $k1$ i $k2$.

- reprezentanta wybiera się po sprawdzeniu wszystkich potencjalnych $j-$ tych kandydatów ze zbioru $(n-1)$ obiektów. Drugim reprezentantem będzie taki $j-$ ty obiekt, dla którego wartość $\bar{d}(j)$ jest najmniejsza, zatem:

$$r_2=\min_j \bar{d}(j)$$

Trzeci i następny reprezentant wybierani są podobnie jak drugi. Trzeci, przy ustalonych już wcześniej (r_1,r_2) ze zbioru $(n-2)$ obiektów niebędących reprezentantami.

Faza II – zmiana reprezentantów**:**

W ustalonym zbiorze reprezentantów $\{r_1,...,r_k\}$ i pozostałym zbiorze obiektów $\{j\}$ niebędących reprezentantami zmienia się pary obiektów $\{(r_1, j),...,(r_k, j)\}$, gdzie $j \notin \{r_1,...,r_k\}$. Dla zmienionego zestawu reprezentantów $\{j, r_2,..., r_k\},...,\{r_1, r_2,..., j\}$ dokonuje się nowego podziału zbioru i sprawdza, czy po zmianie $l-$ tego reprezentanta na $j-$ ty obiekt zmniejsza się funkcja celu:

$$F = \frac{\sum_{i=1}^{n} d\left(i^{(l)}, r_l\right)}{n},$$

gdzie $l-$ numer grupy dla $i-$ tego obiektu, r_l- to $l-$ ty reprezentant.

Algorytm CLARA (Clustering Large Applications)

Typowy algorytm k-medoidów jakim jest algorytm PAM pracuje efektywnie dla niedużego zbioru danych. Do pracy z dużymi zbiorami opracowano jego zmodyfikowaną wersję, algorytm CLARA.

Idea CLARA jest następująca:

Zamiast przeglądać cały zbiór danych weźmy pod uwagę tylko małą jego część (próbę) wybraną w sposób reprezentatywny, a medoidy wybierzmy z niej za pomocą algorytmu PAM. Jeśli próba jest wybrana w sposób losowy i odpowiednio reprezentuje cały zbiór danych, to wybrane w próbie obiekty powinny być podobne do obiektów z całego zbioru danych. CLARA pobiera wielokrotnie próby ze zbioru danych, stosuje PAM dla każdej z prób i daje na wyjściu najlepsze grupowanie dla „k” medoidów – minimalizując średnią odległość „F”.

Efektywność CLARA zależy od rozmiaru próby. Zauważmy, że PAM szuka najlepszych „k” medoidów w danym (całym) zbiorze, a CLARA szuka ich w wylosowanej próbie z tego zbioru. Zatem CLARA nie będzie mogła znaleźć najlepszego grupowania, jeśli

żaden z wybranych z próby medoidów nie będzie wśród faktycznych „k” najlepszych medoidów.
Dobre grupowanie oparte na próbie niekoniecznie będzie reprezentowało dobre grupowanie oparte na całej zbiorowości, jeśli wylosowana próba będzie obciążona.

Algorytm CLARANS (Clustering Large Applications based on Randomized Search)

W celu poprawy jakości i skalowalności CLARY na cały zbiór obiektów opracowano CLARANS, jest to algorytm typu k-medoidów i kombinacji techniki próbkowania zbioru przy wykorzystaniu algorytmu PAM.
W przeciwieństwie do CLARY, która ma ustaloną próbę losowaną na każdym kroku poszukiwań, CLARANS pobiera próbę z pewną przypadkowością na każdym kroku przeszukiwań. Proces analizy skupień można tutaj porównać do przeszukiwania grafu, gdzie każdy węzeł jest potencjalnym rozwiązaniem tzn. zbiorem k reprezentantów. Grupowanie otrzymane po zamianie 1 medoidy jest nazywane „sąsiadem” obecnego rozwiązania. Liczba sąsiadów, jaka jest losowo „przeszukiwana” jest parametrem Jeśli zostanie znalezione lepsze rozwiązanie, CLARANS przechodzi do tego „sąsiedniego węzła” i proces poszukiwania rozwiązania startuje od nowa, bądź też rozwiązanie to jest lokalnym optimum. Jeśli zostanie znalezione lokalne optimum CLARANS startuje z nowym losowym doborem węzłów w celu poszukania nowego lokalnego optimum.
Eksperymenty pokazały, że jest to algorytm bardziej efektywny niż PAM i CLARA. Złożoność obliczeniowa CLARANS w każdej iteracji jest liniowo proporcjonalne do liczby obiektów. Algorytm ten pozwala wykrywać obserwacje odstające, czyli obiekty nie należące do żadnego ze skupień.